

УРОК - ОСНОВНИЙ СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ НАВЧАННЯ

Основним структурним елементом навчального процесу був і залишається урок. У новому розумінні урок слід розглядати, з одного боку, як середовище для повноцінної навчальної діяльності, а з іншого – як засіб розвитку особистісних якостей учня.

Етапи уроку:

- мотиваційно-організаційний;
- виконавчо-діяльнісний;
- рефлексивно-контролюючий.

Процес формування творчої особистості учня пов'язаний з проблемою винаходження нових ефективних та дієвих систем навчання. Одним зі шляхів реалізації цього процесу є перехід до створення середовища активного навчання.

Процес створення активного навчального середовища, яке б перетворювало урок на ефективний засіб навчання, починається з планування.

Розробка плану (сценарію) уроку є однією з найважливіших задач викладача. Обмірковування уроку – специфічний акт прийняття рішення з конструювання загальної мислительної та діяльнісної моделі взаємодії викладача й учнів у ході уроку.

Організація самого уроку потребує від викладача ретельного і цілеспрямованого добирання інформації, тому що від якості пред'явленого навчального матеріалу залежать результати засвоєння його учнями.

Дидактична організація сценарію майбутнього уроку складається з двох взаємозалежних частин:

- обмірковування уроку, кожного його етапу;
- запис у тій чи іншій формі сценарію уроку.

Аналіз роботи молодих викладачів показує, що перші роки вони думають головним чином про те, що і як говорити на уроці. Вони детально знайомляться зі змістом навчального предмета. І лише після низки серйозних невдач молоді викладачі усвідомлюють, наскільки істотно в підготовці виразне розуміння суті та призначення кожного елементу уроку, його форми та місця, способу й реалізації та взаємодії з іншими елементами уроку.

Послідовність складання сценарію уроку

Перший етап – підготовчий або прогностичний. Він виконується усіма, хоча багато хто його не виділяє як етап. Це – визначення теми й мети уроку за тематичним плануванням.

Другий етап – моделювання конкретного навчального матеріалу і відповідного проектування його вивчення. Відбираючи навчальний матеріал, викладач звертається до методичних посібників, підручників, ЗМІ, довідників, енциклопедій. Він ретельно продумує, яке обладнання необхідне на уроці і як воно буде використане, які засоби наочного ілюстрування змісту варто використати.

Третій етап – визначення найефективніших форм і методів, прийомів навчальної діяльності.

Четвертий етап – оформлення сценарію уроку.

П'ятий етап – аналіз написаного сценарію, вихід на нову модель наступного уроку. Цей етап визначає методичну майстерність, професійну компетентність викладача.

Крок за кроком. (Пам'ятка щодо підготовки та реалізації організаційного аспекту уроку)

Організація структури уроку:

- чітко визначити структурні компоненти уроку залежно від його типу;
- продумати організацію кожного структурного компонента уроку, визначивши його питому вагу в загальній композиції уроку, проміжні цілі, зміст, методи та засоби навчання;
- відібрати для кожного структурного компонента уроку адекватні форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- забезпечити мобілізацію інтелектуальних, фізичних та емоційних ресурсів суб'єктів навчально-виховного процесу на кожному етапі уроку.

Організація навчального матеріалу:

- підібрати навчальний матеріал, що відповідає темі, меті та завданням уроку;
- здійснити логіко-структурний аналіз змісту теми, з'ясувати її дидактичні та методичні особливості;
- переглянути та структурувати навчальний матеріал для уроку в цілому та на кожний його етап зокрема;
- виділити у змісті навчального матеріалу основне, істотне, що підлягатиме обов'язковому засвоєнню;
- виділити в змісті дидактичного матеріалу описувальну, пояснювальну, інструктивну інформацію;
- унормувати навчальний матеріал для уроку в цілому та кожного його структурного компонента за змістом, обсягом, часом;
- визначити зміст та обсяг домашнього завдання.

Організація педагогічної діяльності викладача та навчально-пізнавальної діяльності учнів передбачає:

- наявність поурочно-тематичного плану, журналу теоретичного навчання, учнівських зошитів, підручників, довідкової літератури, навчальних посібників, комплексу роздаткового дидактичного матеріалу;
- раціональна постановка викладачем цілей та завдань діяльності, сприйняття і осмислення їх учнями, спрямування навчальної діяльності на досягнення мети;
- мотивація наступної спільної діяльності викладача й учнів на уроці;
- планування, нормування, конструювання, прогнозування, діагностування діяльності викладача й учнів на уроці;
- озброєння учнів раціональними способами навчально-пізнавальної діяльності;
- контроль, самоконтроль, взаємоконтроль і корекція діяльності викладача й учнів, її результативності;
- обладнання робочих місць викладача й учнів відповідно до стандартних гігієнічних вимог;

- раціональний розподіл і використання часу на окремі види діяльності вчителя й учнів на уроці.

Організація навчально-методичного забезпечення і оснащення уроку:

- обладнання уроку (наявність підручників, навчального приладдя, роздаткового матеріалу, інструктивних карток тощо);
- оснащення уроку необхідною наочністю, у тому числі ТЗН, аудіовізуальними засобами, ПК;
- організація діяльності учнів-помічників.

Раціональне витрачання часу на організацію роботи вчителя й учнів передбачає:

- своєчасний початок уроку;
- оптимальність витрат часу на взаємне привітання, перевірку присутності учнів;
- чітке дозування та корекція витрат часу на окремі етапи уроку;
- своєчасне завершення уроку.